

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 Quis fuerit Gabriel Angelus diuinæ Incarnationis nuntius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

interius illuminatam, vel (vt Ambr. ait) *ita recognouisse Angelum*, vt illum esse bonum verumq; Dei nuntium non dubitauerit. Et ideo statim, ac audiuit, *Ecce concipies in utero*, &c. fidem adhibuit, ac credidit, vt idē Ambr. super Lucam, & Sancti supra citati affirmant. Reliqua, quæ ad hanc interrogationem pertinent, supra explicata sunt.

Quintò, circa illud verbum Virginis, quo suum præbuit consensum, nihil D. Th. notat, quia nihil dubitationis habet, sed admirationis quàm plurimum. In singulis enim verbis latet mysterium: summamq; Virginis prudentiam, & virtutem singula ostendunt: non tamen est nostri instituti hæc latius ponderare, sed ad sacrarum Scripturarum expositores hoc spectat, qui legendi sunt, præsertim Ambros. libr. 2. Luc. Bern. in homil. super *Missus est*. August. & alij Patres in Concione de annunt.

DISPUTATIO IX.

In quinque Sectiones distributa.

Demodo, & circumstantijs Annuntiationis Angelicæ.

Ve hæcenus de Beatissima Virgine disputauimus tempus illud potissimū comprehendunt, quod filij conceptionē antecessit, nunc verò dicere incipimus de ijs, quæ illi acciderunt ab eo tempore, quo Dei est mater effecta. Et ideo quasi communis iam erit, & coniuncta de matre, ac filio disputatio, simulq; explicandus erit modus, quem in exequendo incarnationis mysterio diuina sapientia, omnipotentiaq; seruauit. Habemus autem ex Euangelio initium perficiendi hoc mysterium proximè ab annuntiatione Angeli sumptum esse, cuius rei causæ, ac rationes in commentario primi, & secundi articuli explicatas reliquimus. Multa etiam, quæ ad intelligentiam illius admirabilis colloquij pertinent, partim in commentario articuli quarti partim superius disputando de innocentia, & Virginitate Mariæ tradita sunt, & in sequentibus alia dicenda erunt, explicando effectum huius Annuntiationis, & quando, quomodo uè peractus sit. Igitur solum superest, vt de modo, ac circumstantijs huius Annuntiationis, & de ijs, quæ in ea Virgini acciderunt, pauca dicamus.

SECTIO I.

Quis fuerit Gabriel Angelus diuinæ incarnationis nuntius.

Ex qua hierarchia, aut ordine hic Angelus fuerit, Scriptura non exprimit, & Patres variè sentire videntur, vnde res videtur esse incerta, & ambigua. Bernard. Primum enim Bern. hom. 1. de Annuntiatione dicit, non fuisse ex minoribus Angelis, qui frequenter mittuntur, postea verò addit, propter ea dici, *Missus esse à Deo*, quia ab eo immediatè intellexit mysterium, & nulli præterquam ipsi ante Virginem declaratum est, & quia ab eodem immediatè est missus, nullo excellentiori Spiritu inter Deum, & ipsum interueniente. Ex quibus verbis colligi videtur, illum, vel fuisse supremum Angelorum, vt per nullum superiorem mitti, vel illuminari potuerit, vel saltè esse ex supremis ordinibus, qui à Deo immediatè illuminantur. Et sane videtur consonū dignitati mysterij, vt supremus omnium fuerit, quando quidem suprema legatio illi commissæ est: tum etiam quia missus est ad instruendam Virginem, quæ dignitate, & gratia erat om-

nibus ordinibus Angelorum superior, ergo decuit vt per supremum Angelum instrueretur. Alij verò Sancti interdum, *Angelum*, interdum, *Archangelum*, eum appellant. Iren. li. 5. contra her. c. 25. *Archangelum* Irenæus vocat. Idem Ambr. li. 1. de Spir. Sanct. c. 7. Aug. ser. 14. de natu. Hefich. hom. 1. de sancta Deipara, homil. 14. men. 2. vocat, *Angelorum principem*, sicut Greg. hom. 34. in Euangelia, & *Archangelum*, & *summum Angelorum* vocat, & Andreas Ier. hom. de Annuntiatione, *Archangelum*, vocat, & *unum ex principibus Angelorum*. Vnde ex his appellationibus nullum firmum argumentum colligi potest. Nam etiam Ecclesia Michaelē nunc *Angelum*, nunc *Archangelum*, nunc *principem Angelorum* vocat. Quia sicut nomen, *Angelus*, & commune est omnibus cælestibus spiritibus, & infimo ordini accommodatur: ita etiam nomen *Archangelus*, quamquam vna significatione proprium sit secundi ordinis infimæ hierarchiæ: tamen alia ratione vniuersaliori omnis Angelus, qui primatum aliquem habeat inter cælestes spiritus, *Archangelus* vocari potest. Non constat autem certò sub qua significatione Gabrieli tribuatur.

In re tamen incerta D. Tho. sententia verifimilior est, eum scilicet fuisse ex vltima hierarchia, & caput, ac principem secundi ordinis Archangelorum. Coniectura est, quia teste Dion. de cæl. hier. c. 3. Angelorum ordines, & hierarchiæ officijs, ac ministerijs distinguuntur, neq; alicui (inquit) *fas est operari, nisi quod officij sui diuinæ auctoritatis infusio*: ex omnibus autem ordinibus duo vltimi infimæ hierarchiæ, ad custodiendos homines, vel res, quæ ad illos pertinent, annuntiandas destinati, ita tamen, vt infimus Angelorum ordo ad res inferioris ordinis, Archangelorum autem ordo ad altiora mytheria nuntianda destinetur, ergo Gabriel, qui ad annuntiandum missus est, ex his ordinibus fuit. Non enim oportuit hierarchicum illum ordinem immutari, aut Deum dispensatione aliqua vti, cum necessarium non sit. Quia verò ad annuntiandum supremum omnium mytheriorum mittebatur, decuit, vt supremus esset in vtroq; illo ordine, fuit ergo Archangelorum primus. Quæ tota ratio in Dionysij, & Gregorij doctrina in locis citatis fundata est. Et confirmari potest, quia verifimilior est Gabrielem non fuisse supremum omnium Angelorum, quia Michael Angelus superior est illo, vt ex Dan. 8. colligitur, & ibi Hier. notauit, & clarius Rup. li. 5. in Apoc. in princ. & significat Ecclesia tam in officio sancti Michaelis, quam in quotidianis precationibus, seu litanijs, ergo signum est, solum fuisse summum eorum Angelorum, qui nuntiorum munere funguntur. Quia si propter altitudinem mysterij missus fuisset aliquis alterius ordinis vel hierarchiæ, certè eadem ratione mittendus fuisset omnium supremus, vt supremum mysterium nuntiaret, non ergo est habitatio magnitudinis mysterij secundum se, sed vt annuntiatur, seu annuntiationis eius, & ideo missus est supremus in officio annuntiandi.

Sed ex prædicta ratione, & assertionem nascitur dubium, An idem fuerit Gabriel Angelus, qui Danieli apparuit, c. 8. & 9. & Zachariæ, Luc. 1. & qui hoc mysterium Mariæ annuntiavit. Nam quod idem fuerit, Primum ex eodem nomine colligitur. Deinde hoc affirmant Hieron. Dan. 8. Iren. supra, Ambr. ser. 63. & Andreas Ier. loco citato. In contrarium vero est, Primò, quia si hic fuit supremus Archangelus, quia ad supremum mysterium nuntiandum mittebatur, non videtur decuisse, vt ad inferiores legationes mitteretur. Cur enim eiusdem dignitatis nuntius ad Christi, & Ioannis Baptistæ conceptionem nuntiandam mitteretur? Deinde, ex identitate nominis, non potest iudicari, quod fuerit eadem persona: interdum enim diuersæ personæ Angelicæ eodem nomine vocantur, vt notauit Abul. in 23. ca. Exod. q. 81. & in 13. c. Iudic. q. 35. Et ratio est, quia nomina Angelorum ex officijs, seu ministerijs sumuntur: vnde licet perso-

Gabriel diuina nuntius incarnationis, ex qua nam hierarchia fuerit Angelorum. Dionys.

Hieron. Rupert.

Dubium. Dan. 8. & 9. Luc. 1.

Hieron. Irenæus. Ambros. Andr. Ierol.

Abulens. perfo-

personæ diuinæ sint, propter officij similitudinem, eodem nomine appellari contingit. Ed vel maximè, quòd idem nomen iuxta varias etymologias potest diuersa mysteria, seu diuersas proprietates indicare, ideoque & diuersis personis attribui, vt in præfenti nomine videre licet. Proclus enim Cyzicenus in quadam homilia, quæ habetur in Concil. Ephes. tomo. 6. cap. 7. Gabrielis nomen interpretatum dicit idem sonare, quod *Deus, & homo*, quæ etymologia (si vera est) accommodatissima est ad huius mysterij nuntium nominandum. Theoph. verò Luc. primo, interpretatur, id est, *Homo Dei*, seu, *Vir Dei*, quomodo accommodari potest ad eum Angelum, qui cum Daniele loquebatur. Hieronymus autem Daniel. 8. & lib. de nominib. Hebraicis in Lucam, & Bernard. homil. 3. in *Missus est*, & Euseb. Emif. homil. in idem Euangel. interpretantur, *fortitudo Dei*, seu, *robustus Dei*, quæ interpretatio huic etiam mysterio maximè quadrat.

Res sanè videtur incerta, non oportet tamen à communiori Patrum sensu discedere, nec in Scriptura sacra ambiguitatem illam seu diuersitatem per sonarum Angelicarum sub eodem nomine, sine sufficienti fundamento introducere. Quamvis ergo hic Gabriel supremus sit Archangelorum omnium, & ideo ad lapremum Dei opus nuntiandum missus fuerit: non est aliquid inconueniens, quod aliquid aliud aliquando nuntiauerit. Præsertim quia omnes alie legationes, quæ de hoc Angelo leguntur, ad hoc mysterium specialiter ordinantur. Nam Daniel nuntiavit tempus aduentus Christi, & præclarum illud signum septuaginta hebdomadarum dedit: Zachariæ verò dixit illa verba. Ipse præcedet illum, id est, ante Christum, in Spiritu, & virtute Elia. In quibus significauit, iam proximè insitare Christi aduentum. Ex quo etiam verisimile est, quod Bern. supra indicat, eundem fuisse Angelum, quia Matthei primo & 2. Iosepho apparuit, & qui Virgini filium nuntiauerit. Quia totum illud erat veluti vnum ministerium, ad eundem proximum finem ordinatum.

SECTIO II.

V. Angelus Virgini apparuerit in specie visibili, atque humana, & de perfectione reuelationis Virgini factæ.

Ratio dubitandi est, quia verisimile est factam fuisse Virgini reuelationem perfectissimam: tum propter mysterij altitudinem: tum propter ipsius Virginitatis perfectionem, maximamque capacitatē: sed reuelatio eò est perfectior, quòd intellectualior, purior, & abstractior ab omni sensu, imaginariaque visione, vt docet D. Th. 2. 2. q. 174. artic. 2. & 3. vnde inter reuelationes, quæ aliquo modo concernunt sensum, seu per illum fiunt, illa erit perfectior, quæ abstrahi à sensu exteriori, & in ipso interiori fit, quia hæc magis ad intellectualem accedit, ergo hæc reuelatio Virgini facta, vel fuit purè intellectualis, vel saltem ab exteriori sensu abstracta, ergo non fuit necesse, vt Angelus illius reuelationis nuntius externo sensui in humana specie apparuerit.

Nihilominus certum arbitror esse, Gabrielem in specie humana, exteriusque sensibili apparuisse Virgini. Quod primo fundari potest in illis verbis Luc. primo, Ingressus Angelus ad eam dixit, & postea, dixit autem Maria, Ac tandem concludit, discessit Angelus ab ea. Ille enim ingressus, & discessus corporalem motum indicat. Illa etiam mutua colloquutio sensibilibus sine dubio erat. Quis enim dubitet, Beatam Virginem sensibili voce esse locutam? loquebatur ergo ad eum, qui sensibilibus audire apparebat, quicquid eodem modo loquebatur. Secundo, est hæc sententia San-

Fr. Suarez. tom. 2.

Ator. Ambr. lib. 1. de offic. c. 8. & lib. 1. in Luc. Orig. Petr. Chry. hom. 4. in Luc. Euseb. Emif. dicta hom. in Missus est, & solog. Petr. Chryf. ser. 140. Hier. tom. 1. epist. 7. ad Lætam de institutione filiarum, & epist. 22. ad Eustoch. de custodia virgin. circa finem. Optimè Aug. ser. 14. de natiuitate cuius verba hic retulit D. Th. in argumento, sed contra. Tertiò, ratio potissima est, quia ita placuit Deo, qui Angelum mittebat. congruentiæ vero, & coniecturæ sunt optimæ, quas D. Th. affert. Summa earum est, quia hic erat modus suauior, & humanæ naturæ accommodatior. Sic enim Angelus præfentia sua quodam modo repræsentabat eum, quem nuntiare veniebat. Virginem quoniam non solum in mente, sed etiam in corporeis sensibus poterat recreare, & confortare. Ac denique hic reuelationis modus non impedi-

bat, sed potius ad perfectionem Virginitatis cognitionem, & fidem iuuare poterat. Secundo probabiliter credi potest, Angelum non tantum in externa specie, sed etiam in sua substantia apparuisse, ac visum esse à B. Virgine. D. Th. hic art. 3. D. Thom. ad primum non putat esse consentaneum statui viatoris, quòd B. Virgo Angelum per essentiam viderit, sed licet verum sit hoc esse supra ordinarias leges hominum viatorum: tamen non est dubium, quin viatori homini hæc visio communicari possit, cum etiam ipsius Dei intuitio ex priuilegio singulari interdum tribui possit, vt de Paulo, & Moyse idem D. Th. sentit. Quod si hæc clara Angeli cognitio potuit facile B. Virgini tribui, cur non erit verisimile illi esse datam? legimus enim aliquibus alijs sanctis, seu virginibus datum esse interdum, vt Angelos, vel animas clarè, & in substantia sua intuerentur, ergo valde probabile est sæpius hoc esse communicatum Beatæ Virgini eo tempore, quo viatrix fuit, ergo si aliquando, certè maximè in Annunciatione huius mysterij, ad hanc cognitionem eleuatam esse credibile est. Deinde hoc expresse affirmat Athan. (si tamen liber est eius) in lib. quæstion. ad Antioch. q. 12. Quod non aliter confirmat, nisi quia decuit, B. Virginem perfectius videre Angelum, quam antiquos Prophetas, cum illis apparebant.

Dices, si B. Virgo clarè Angelum vidisset, non fuisset turbata, nec cogitasset, qualis esset eius saluatio. Quia clarè vidisset esse Angelum sanctum, & verè Dei nuntium. Respondetur illius turbationis varias causas assignari à Patribus, vt sectione sequenti videbimus. Nunc verò dicitur, si turbatio illa solum fuit admiratio, quæ ex summa humilitate proueniens, eò quòd præter exultationem, quam de se habebat, tam honorificè salutabatur, potuisse eam admirationem simul esse cum clara visione Angelica: si tamen (quod probabilius videtur & textui Evangelico, ac expositioni Patrum magis consentaneum) turbatio illa, & cogitatio fuit, quia non statim cognouit, an saluatio illa à bono spiritu proficeretur: dicendum consequenter est, Angelum in principio tantum in specie visibili se ostendisse: postea verò, & fortasse quando dixit illa verba. Ne timeas Maria, diuina virtute factum esse, vt vsq; ad intuendam substantiam Angeli fuerit euecta. Quo factum est, vt statim omnino sedata fuerit turbatio, & intensissimo animo illum audierit.

Ad difficultatem ergo in principio tactam, respondet hic D. Th. ad primum, & secundum: visionem intellectualem esse perfectiorem, quam imaginariam, si hæc sola sit, si autem cum imaginaria intellectualis concurrat, perfectius hoc esse. Et eadem ratione dicit perfectiorem esse reuelationem, quæ sit per externos sensus, quam quæ sit sola imaginaria visione, quia cum sensibus externis concurrat, & operatur simul imaginatio, multumque ab illis iuuatur, vt rem certius, & distinctius apprehendat. Quam doctrinam confirmat ex Augustin. 12. Gene. ad lit. c. 9. & eandem indicat Chryf. homil. 4. Matth. Vbi hac ratione ostendit, perfectiorem fuisse reuelationem